

Přílohy

Příloha č. 1: Jak se píše o komiksu? (dotazník pro komiksové publicisty)

Otázky:

- 1) Dá se u nás mluvit o ustálené kritické scéně? Kdo ji tvoří?
- 2) Má česká kritika výrazné autority nebo mediální osobnosti, které si širší publikum ihned spojí s komiksem? Například jako Kamila Filu, Mirku Spáčilovou nebo Františka Fuku s filmem.
- 3) Má komiksová kritika v českých denících a literárních časopisech dostatek prostoru, který odpovídá počtu vydaných titulů či důležitých počinů?
- 4) Pokud chcete sami komiksovou kritiku napsat, dokážete ji také obhájit u šéfredaktora nebo editora?
- 5) V čem je česká komiksová kritika dobrá?
- 6) Co české komiksové kritice chybí?
- 7) Vyberte mezi lety 2000 a 2010 zásadní události pro vývoj české komiksové kritiky.

Martin Foret

1) Dá se u nás mluvit o ustálené kritické scéně? Kdo ji tvoří?

Asi jsem sentimentální tradicionalista, ale vnímám rozdíl mezi recenzí a kritikou. Z toho plyne, že ačkoliv u nás vycházejí recenze komiksů – a někde i pravidelně – o „ustálené kritické scéně“ se dle mého soudu mluvit nedá. Ale vlastně se obávám, že kdybychom otázku přeformulovali, aby se ptala na „recenzentskou scénu“ nebylo by to vlastně moc jiné...

Nepochybně existují lidé, kteří komiks recenzují, a to i pravidelně, nějaká „recenzentská scéna“ podobná té filmové, literární, divadelní, výtvarné tu však není.

Nepřítomnost kritiky je pak dána především tím, že výše uvedené „uměny“ mají i své odborné (či polooborné) tribuny, zatímco komiks ne (a asi tu pro něco podobného není ani poptávka).

2) Má česká kritika výrazné autority nebo mediální osobnosti, které si širší publikum ihned spojí s komiksem? Například jako Kamila Filu nebo Mirku Spáčilovou s filmem.

Srovnání s Filou a Spáčilovou je výborné, protože názorně ukazuje, *proč* tomu tak je. Oba jsou interními zaměstnanci velkého nebo respektovaného média, kteří jsou v něm zaměstnáni (placeni) právě proto, aby sledovali filmovou scénu. Soustavně se tedy věnují svému předmětu a nemusejí dělat nic jiného. Takový luxus nikdo, kdo by chtěl psát o komiksu, nemá.

Fila je navíc v oboru vzdělán, což mu – aniž bych institucionální vzdělávání nějak přeceňoval – poskytuje background, který hojně využívá (a myslím, že právě zde je klíč ke specifičnosti jeho recenzí vzhledem ke konkurenci). Tohle opět nikdo, kdo by chtěl psát o komiksu, mít nemůže – lze absolvovat některý z těch několika málo kursů o komiksu na vysokých školách (z nichž alespoň ten olomoucký, s jehož náplní jsem obeznámen, je věnován získání přehledu o pestrosti komiksu a možnostech jeho analýzy), ale pokud je mi známo, nic nad rámec jednosemestrálního semináře v nabídce není.

Myslím, že je tu pár (nemnoho) lidí, kteří by byly schopní psát o komiksu jako Fila, ale ta nabídka „pojďte být komiksovým redaktorem MF Dnes/Respektu na plný úvazek“ prostě nepřišla (a nepřijde).

Ve vztahu k výše uvedenému je ale třeba zdůraznit, že ono zmíněné „širší publikum“ má ke komiksu úplně jiný vztah než k filmu.

3) Má komiksová kritika v českých denících a literárních časopisech dostatek prostoru, který odpovídá počtu vydaných titulů či důležitých počínů?

Byly doby (cca před deseti lety), kdy recenzí vycházelo asi možná i víc, než bylo záhodno. A teď střílím i do vlastních řad. Kombinace jistého vnímání „novosti“ a „exotičnosti“ komiksu ze strany redaktorů a „apologetičnosti“ ze strany recenzentů (externistů, kteří se médiím vnucovali) vedla k tomu, že se psalo i komiksech, o kterých by se vlastně psát ani nemuselo. Pokud redakce o něčem zaslechla a chtěla recenzi, neodmítalo se, i když to nebyl zrovna zásadní titul. Pokud by měla kritika/recenze už svým výběrem hodnotit („tohle stojí za recenzi“), pak myslím selhává dodnes – píše se

vlastně o všem (a nebo o ničem), respektive o čemkoliv. (A souvisí to s odpovědí na otázku 6.)

S ohledem na ono „odpovídající množství“ je opět názorné srovnání s filmem – díky množství snímků uváděných v kinech a nastavení distribuce se i v mainstreamových médiích čtenář dozví v zásadě o všech filmech, které jsou v ČR uváděny. A to bez ohledu na žánr či provenienci – média jsou ve vztahu k filmu „všežravá“ (v obou významech toho slovo). Filmy jsou pro média (a asi i pro čtenáře) atraktivní. Naproti tomu z literatury je referováno jen o malém zlomku celkové produkce, která je co do počtu titulů řádově někde úplně. A u výběru toho, o čem referovat, fatálně rozhoduje zaměření a preference daného periodika – ať už je to klouzání na vlně PR materiálů a zahraničních/internetových/chtěných fenoménů/bestsellerů (v mainstreamovém tisku) nebo inklinování ke specifické poetice/druhu tvorby (ve specializovaných literárních časopisech).

Pokud v tomto ohledu vyjdu z pozice komiksu na domácím „trhu“, pak je množství recenzí asi „odpovídající“, ne-li dokonce „pozitivně diskriminační“.

4) Pokud chcete sami komiksovou kritiku napsat, dokážete ji také obhájit u šéfredaktora nebo editora?

V době, kdy jsem recenzemi přispíval do novin a časopisů (řekněme 2003–2008), měl jsem štěstí na osvícené redaktory (žádný z nich už příslušnou rubriku nevede, případně daná rubrika už ani neexistuje) a jejich důvěru – a především existoval pro takové recenze prostor (a vlastně i čas), který (v mainstreamových titulech) vymizel. (Což se netýká ale jen komiksu.)

Čili, mohu-li odpovědět v minulém čase: ano, dokázal. Od té doby jsem se o to nepokoušel, takže v přítomném čase odpovědět nemohu.

5) V čem je česká komiksová kritika dobrá?

Popravdě mě nic nenapadá.

6) Co české komiksové kritice chybí?

Rozhled. U recenzí komiksů si všímám nejčastěji tří typů recenzentů:

1. Autor je nadšenec, který nemá načteno příliš mnoho komiksů, takže mu každý trochu slušný (případně každý) připadá skvělý (a hodný recenze).
2. Autor má načteny komiksy, které vycházejí v češtině, ale neví mnoho (či nic) o komiksovém světě „tam venku“, takže mu chybí kontext a možnost srovnání.
3. Autor má načteno neskutečně mnoho (mainstreamových) komiksů vydaných v zahraničí (v USA), ale jeho orientace v literatuře, resp. obecně kultuře je minimální, takže vše poměřuje jen a pouze uvnitř komiksu samého.

Těch, kteří by nespádali ani do jedné z uvedených kategorií, nevidím mnoho.

Soustavnost. Neobjeví se žádný „komiksový Fila“, pokud nebude jedince, který by (nejen) komiksy nejen soustavně četl, ale i o nich soustavně psal a soustavně sledoval „komiksovou branži“ jako celek. Otázka je, jestli taková situace může nastat, když velká média komiks prostě nemůže zajímat natolik a v těch malých se recenzenti musí živit něčím jiným.

Profesionalizace. (Souvisí s výše uvedenou soustavností, ale zahrnuje i eliminaci „kamarádšoftů“ a „sezení na více židlích“ v řetězci komiksově produkce a recepce.)

8) Vyberte mezi lety 2000 a 2010 zásadní události pro vývoj české komiksově kritiky.

Za zcela zásadní (z řady důvodů) a ojedinělou vnímám kritickou recepci knihy „Comics: Stručné dějiny“ Milana Krumla na Komiksariu v roce 2007. Ale ta se netýkala komiksu jako takového, nýbrž knihy o jeho dějinách.

Obecně pak samotnou existenci Komiksaria vnímám v tomto ohledu jako zásadní, jakkoliv recenzí/kritik tam vychází výrazně méně, než by mělo (a ano, opět střílím do vlastní brány).

Bude to znít možná sebestředně, když jsem v tom autorsky „namočený“, ale za zásadní bych to opravdu vnímal i tehdy, kdyby ty texty napsal někdo jiný: zveřejnění textu „Proč Češi nečtou komiksy“ jako hlavního textu v Orientaci LN před deseti lety (začátkem roku 2004) a poskytnutí prostoru na pořádné recenze tamtéž v rubrice Kniha týdne. Podobně pak zveřejnění Hibiho textu „Dobrý komiks není pro blbečky“ v Salonu Práva v roce 2007.

Michal Jareš

1) Dá se u nás mluvit o ustálené kritické scéně? Kdo ji tvoří?

V současné chvíli bych viděl spíš trvalou a fungující scénu, kterou tvoří řada fanoušků z ghetta, publikující jednak na serverech, jednak v zájmových časopisech soustředěných hlavně na věci kolem sci-fi. Ti tu byli a budou pořád a z nich tu a tam někdo přeleze přes zeď a zjistí, že svět je i jinde. Vedle nich je pak pár osamělých recenzentů, kteří mají o komiks zájem a věnují se jeho reflexi delší dobu, jako jsou třeba autoři kolem A2 (Pafko nebo Antonín Tesař) nebo kritici typu Pavla Mandyse či lidi kolem Komiksaria. K nim patří publicisté (a to slovo bych už dnes chápal jako nadávku než jako označení profese) z novin, jejichž názor většinou opisuje záložku daného díla nebo jinak přepisuje zprávu z PR. Nenazýval bych ani jedno nějakou scénou, jako spíš trvalými pokusy jednotlivců vytvořit něco, co by se scéně mohlo za několik let i podobat.

2) Má česká kritika výrazné autority nebo mediální osobnosti, které si širší publikum ihned spojí s komiksem? Například jako Kamila Filu nebo Mirku Spáčilovou s filmem.

Má hlavně své notně zaprášené vůdce, kteří jsou zároveň vydavateli. Což znamená, že ti je formují dle svého vkusu a říkají jim, že tohle nebo tamto je to nejlepší, a že to brzy vydáme nebo jsme vydali. Jsou to ti, co trusí hlášky, ale nejsou to kritici. Člověk je má docela rád, ale musí si vždycky uvědomovat, že to všechno jenom hra na to, kdo vejš. Pokud si širší publikum spojí s komiksem Jáchyma Dvořáka nebo Václava Dorta nebo Jiřího Pavlovského, je to určitě bezva. Ale názorotvorní fakt nejsou.

3) Má komiksová kritika v českých denících a literárních časopisech dostatek prostoru, který odpovídá počtu vydaných titulů či důležitých počínů?

Ne – v denících je to průšvih s kritikou celkově, protože tam se na plno věcí už dávno rezignovalo a řadu věcí musí napsat sami redaktoři, místo aby si najali externisty. Takže být odborníkem na všechno se pak musí zákonitě někde vyjevit – v únavě, v povrchnosti, v uspěchanosti, ve zkratce, v nepochopení, v ustrnutí, ve

vyhoření... Literární časopisy jsou na tom o dost líp, ale taky záleží na tom, jestli ti, co vedou jejich recenzní rubriky, jsou ochotni věnovat prostor a čas komiksu.

4) Pokud chcete sami komiksovou kritiku napsat, dokážete ji také obhájit u šéfredaktora nebo editora?

Jistě. Ale v tomhle bodě nejsem asi nejlepší respondent, i díky mnohaletému figurování v redakci jednoho z časopisů...

5) V čem je česká komiksová kritika dobrá?

Ve svatém nadšení a obrozeneckém pocitu z toho, že cokoli vznikne v našich zemích a hájích, je hodné pozoru. Také v tom, že mnoho kritik píšou sami autoři komiksů, v tom je ostatně shodná třeba s recenzemi poezie, které také dost často píšou básníci. Nemělo by to tak být? Nebo naopak je to správné? Věčné otázky... A pak česká komiksová kritika vítězí v tom, jak celkově nevnímá to menší a okrajové. Četli jste třeba pořádnou recenzi posledního KIXu nebo věci, které vznikají v ateliéru Báry Šalamounové? Bohužel si pak připadám jako v zemi, kde vládne jen jeden styl a jeden nebo dva autoři komiksů. Víím, že to hrabání se v alternativě je možná trochu moje obsese, ale já tam vidím budoucí klasiky.

6) Co české komiksové kritice chybí?

Jednoznačně nějaký ustálený kritický instrumentář – myslím tím hlavně způsob, jak rozumně a třebas i vyhraněně odmítavě vysvětlit, co a jak je dobře nebo špatně a v čem je naopak daný komiks zajímavý a proč by ho vůbec měl čtenář číst. Málo kdy se dozvíte z recenze o stylu nebo o letteringu, o kompozici některých panelů nebo o stavbě stránky. Převládá spíš dojmologie a popis děje, jako by to byla próza. Chybí mi také vědomí kontextu (třebas světového), které by mohlo nasvítit danou věc jinak a lépe. Postrádám větší zaměření na kritiku překladu. Víím, že je to všechno pracné a že výsledek pak zajímá jen málokoho, ale chybí mi to. Určitě bych to uvítal víc, než častou deskripci, která popíše hrdinovu cestu z bodu A do bodu B. Další problém bych viděl i v tom, že se to celé překopne a je to ve výsledku gonzo a s tím se taky nedá moc dělat. Spíš mne celkově poslední roky v kritice trápí neschopnost recenzovat reedice starých komiksových titulů, které vytahuje hlavně Tomáš Prokůpek, aniž by se zůstalo jen u

konstatování. Dále by bylo třeba vymyslet, jak kriticky přistupovat třeba k sebraným stripům nebo jak recenzovat komiksový časopis s tím, aby byla popsána jejich podstata.

7) Vyberte mezi lety 2000 a 2010 zásadní události pro vývoj české komiksové kritiky.

Snahy Jiřího Pavlovského a Štěpána Kučery byly v dřevních dobách velmi občerstvující a jejich styl zapaloval lýtka čtenářům. Ale to opravdové hoření nastalo později, až když si komiksů začaly všimnout i jiné časopisy než ty striktně věnované sci-fi (Ikaria a spol.) nebo počítačům. Myslím, že to můžeme datovat celkem přesně, začalo to zhruba na podzim 2002 a lavina se spustila díky vydání prvního Sandmana. A taky díky tomu, že recenzenti tehdy převážně knižních titulů začali psát v těch „vážných“ časopisech (Respekt nebo Tvar či Labyrint revue) o komiksech. Ten průlom byl tehdy hodně patrný a nový a musel zákonitě přijít, připravovala se mu půda už díky dříve vydanému Spiegelmanovu Mausovi. Pak byla svého času podstatná Orientace Lidových novin, kam se dostávaly recenze lidí, jako byl Martin Foret, a taky je třeba vyvolat jménem snahy Pavla Mandyse v Týdnu. A postupně byla – zpětně viděno – dost důležitá role Hibiho v té jeho umanuté touze dostat komiks ven z ghetta (třeba založením Sequence). Ale i v ghettu to vřelo a servery jako komiks.cz nebo později vzniklé Komiksarium podnítily setkávání lidí a daly prostor pro třibení názorů. I když nad některými můžeme říct, že jsou to promo články nebo že jde o ryzí amatérismus a nadšenecké psaní. Z kvasu vždy něco zajímavého vyrostě. I když – pořád mi chybí nějaké jasně vedené komiksové kritické fórum, kde by byl případný recenzent schopen podat na čtení jednoho díla nějaká kritéria a ne jen plácet výhrady typu líbí/nelíbí.

Pavel Kořínek

1) Dá se u nás mluvit o ustálené kritické scéně? Kdo ji tvoří?

Závisí na tom, jak si budeme „ustálenost“ kritické scény definovat. Pokud by nám stačila skutečnost, že se komiksu souvisle věnuje více méně stabilní, v zásadě neměnná (jen samozřejmě pozvolna rozšiřovaná a generačně obměňovaná) skupina autorů, asi by místní „myšlení o komiksu“ takovou definici naplňovalo. Představíme-li si ale tradiční obsah té kategorie „kritická scéna“, tedy konstituovanou linii kritického a

v nejširším slova smyslu profesionálního, odborného rozvažování o kulturních (zde komiksových) dílech, tak takovou rozvinutou tradici v domácích podmínkách nenacházím. Jistě, komiksu se věnuje stále více amatérských, případně para-profesionálních (fanouškovských) „kritiků“, skutečně důsledná a odborná reflexe zde ale prakticky chybí.

Kdo tedy tvoří českou kritickou komiksovou scénu? Odhadem cca 40–50 lidí, tu nadanějších, tu méně podarovaných, navázaných povětšinou na webové fanouškovské projekty. V několika případech autoři od těchto projektů přecházeli a přecházejí k plošnějším tištěným médiím většího dosahu, obvykle si ale paralelně ponechávají i své „vnitrokomunitní“ působení.

2) Má česká kritika výrazné autority nebo mediální osobnosti, které si širší publikum ihned spojí s komiksem? Například jako Kamila Filu nebo Mirku Spáčilovou s filmem.

Osobně se domnívám, že česká komiksová kritika takovou osobností nedisponuje, pokud bychom záběr otázky rozšířili na téma komiksu jako takového, byl by takovým opinion leaderem nesporně Tomáš Prokůpek.

3) Má komiksová kritika v českých denících a literárních časopisech dostatek prostoru, který odpovídá počtu vydaných titulů či důležitých počínů?

To je obecně vzato dvojsečná otázka. Celkově jsem přesvědčen o neutěšeném stavu domácí kulturní publicistiky a kritiky jako takové, domnívám se, že je jí v denících, ale vlastně i v de nomine „literárních časopisech“ věnováno příliš málo prostoru a pozornosti.

Při vědomí tohoto celkového nedostatku jsem ale přesvědčen, že se komiksu dostává v rámci možností místa možná až příliš štědrého: s tím, jak novinové redakce nezajímá kvalita, ale prvosignální atraktivita jde v ruku v ruce určitá nadměrečná zastoupenost komiksu, který aktuálně platí za „trendy téma“.

4) Pokud chcete sami komiksovou kritiku napsat, dokážete ji také obhájit u šéfredaktora nebo editora?

Ano, bez jakýchkoli potíží. Moje situace je ale samozřejmě určena charakterem časopisu, do kterého přednostně přispívám. Zkušenost kolegů snažících se prosadit v deníkovém prostoru bude pochopitelně odlišná.

5) V čem je česká komiksová kritika dobrá?

Obtížná otázka, nemá-li odpověď ironicky tepat největší domácí neduhy: fanouškovským přeceňováním aktuální módy počínaje a neuměřenými konstatováními o umělecké hodnotě konče. V textech těch nejlepších (osobně si pro vlastní čtení do této kategorie řadím autory, jako jsou /abecedně/: Dan Černý, Michal Jareš, Tomáš Prokůpek, Martin Příbyl, Lukáš Růžička, Jakub Sedláček) nacházím tolik potřebné porozumění pro specifičnost komiksového výrazu a snahu o komplexní popsání kvalit či slabín posuzovaného díla, a to především – argumentovaný a vlastní, nepřejímaný, neadaptovaný názor. Obecně vzato pak lze myslím za pozitivum prohlásit, že v českém kritickém kontextu dosud zásadněji nerozbujelo přehnané elitářství.

6) Co české komiksové kritice chybí?

Toho je víc: 1) legitimní platforma, která by dokázala sehrávat roli jakéhosi jádra kritické tradice (dedikovaný časopis věnovaný historii, teorii a kritice komiksu); 2) osobnosti; 3) poučenost teorií i praxí komiksové formy (u většiny autorů); 4) tradice a kontinuita

7) Vyberte mezi lety 2000 a 2010 zásadní události pro vývoj české komiksové kritiky.

V zásadě bychom za řadu takových mezníků mohli považovat rozvoj jednotlivých webových projektů, které sehrávaly důležitou roli na českém komiksovém internetu: po Komiks.cz, jehož nástup lze datovat už před sledované období, by jistě šlo o ComX (aktivně cca 2002–2006), databázové ComicsDB (od 2004) resp. Komiksarium (od 2007). Za mezníky pro rozvoj české komiksové kritiky lze pak jistě považovat i obecné klíčové zlomy dějin českého komiksu a jeho místní recepce: ať už se jedná o zrod Aarghu, Potu a Generace nula (2000–2001) nebo třeba o ustavení Comxconu (2001–2005) či – s větším dosahem na mimosubkulturní veřejnost – Komiksfestu (od 2006).

Pokud by ale měly být navrhované mezníky navázány přímo na kritiku a její proměny, napadají mne pouze dva: prvním by bylo uvedení Aloise Nebela coby prvního českého „moderního“ graphic novel cílícího mimo komiksovou komunitu a takto i namnoze přijímaného a hojně recipovaného (2003–2005). Druhým by pak bylo české vydání McCloudova textu *Jak rozumět komiksu* (2008), který zřetelně pomohl alespoň trochu kultivovat kritické myšlení domácích komiksových recenzentů a kritiků.

Pavel Mandys

1) Dá se u nás mluvit o ustálené kritické scéně? Kdo ji tvoří?

Ustálenost je asi silné slovo, ustálené nejsou kritické scény či komunity ani v zavedenějších oborech, jako je literatura nebo film, mění se to často i z existenčních důvodů, když kritici přijdou o platformu, kde by mohli své texty publikovat. Čeští komiksoví kritici bývají často zároveň kritiky literárními nebo výtvarnými: Boris Hokr, Radim Kopáč, Ondřej Nezbeda, platí to i o mně, z těch výtvarných stojí za zmínku hlavně Tomáš Pospiszyl, i když se komiksu věnuje spíše sporadicky. Pak jsou tu specialisté z Komiksária, které je nejdůležitější platformou komiksové kritiky: abecedně Dan Černý, Martin Foret, Martin Příbyl, Lukáš Růžička, Vladimír Zavadil. A nakonec autoři, kteří už se věnují komiksu z pozice kunsthistoriků, ale občas ještě také nějakou tu recenzi publikují: Michal Jareš, Pavel Kořínek, Tomáš Prokůpek, přidal bych k nim i Helenu Diesing, i když jsem od ní už dlouho žádnou recenzi nečetl. A pak jsou tu solitéři rozprostření do různých médií, jejichž texty se kritice blíží více či méně, spíše než kritiky bych je nazval komiksovými publicisty: Richard Klíčnický, Jiří G. Růžička. Váhám do toho zařadit autory z okruhu časopisu *Crew*, protože oni už jsou hlavně vydavateli a ne kritiky. Jestli jsem na někoho zapomněl, tak se omlouvám.

2) Má česká kritika výrazné autority nebo mediální osobnosti, které si širší publikum ihned spojí s komiksem? Například jako Kamila Filu nebo Mirku Spáčilovou s filmem.

Obávám se, že nemá, hlavně proto, že zejména mainstreamová média se komiksu věnují dost nahodile. A ta menší si zatím u širší veřejnosti nezískala dostatečný věhlas.

3) Má komiksová kritika v českých denících a literárních časopisech dostatek prostoru, který odpovídá počtu vydaných titulů či důležitých počínů?

V denících nikoliv, v literárních časopisech spíše ano, zvláště v těch internetových.

4) Pokud chcete sami komiksovou kritiku napsat, dokážete ji také obhájit u šéfredaktora nebo editora?

Ano, na serveru iLiteratura máme pro komiks samostatnou rubriku.

5) V čem je česká komiksová kritika dobrá?

Obecně se to říci nedá, musely by se analyzovat konkrétní práce komiksových autorů. Obecně se zdá, že po letech uzavřenosti v kamarádské komunitě se více profesionalizuje - čímž tedy myslím úroveň textů, nikoliv to, že by to někoho uživilo.

6) Co české komiksové kritice chybí?

Větší pozornost publika. Ale obávám se, že to je problém i kritiky literární a výtvarné.

7) Vyberte mezi lety 2000 a 2010 zásadní události pro vývoj české komiksové kritiky.

To asi nevidím, ony se zásadní události nedějí ani v jiných odvětvích umělecké kritiky. Spíše jde tedy o události, které se nějak týkají obecně uvažování o komiksu: takže knihy Kája Saudek a Český komiks 1. pol. 20. století od Heleny Diesing, Octobriana a ruský underground od Tomáše Pospiszyla, vznik a existence časopisů Aaargh! a Komiksárium, vznik a existence KomiksFestu a výročních komiksových cen Muriel. A také překlady některých důležitých teoretických prací, hlavně Jak rozumět komiksu od Scotta McClouda.

Jakub Sedláček

1) Dá se u nás mluvit o ustálené kritické scéně? Kdo ji tvoří?

Řekl bych, že scénu spíš než jednotlivci vytvářejí média. Vzhledem k tomu, že velké, „celostátní“ deníky, magazíny a zpravodajské servery řeší komiks tak nějak bokem či z nutnosti (a kritické výkony tam publikované jsou snad i proto z velké části podprůměrné, v lepším případě čistě referátové), považuji za nejsilnější kritické médium webový blog Komiksárium. Okruh autorů kolem něj vytvořený, ať už pak publikují i v jiných médiích, tvoří dle mého soudu jádro české kritické komiksové scény.

2) Má česká kritika výrazné autority nebo mediální osobnosti, které si širší publikum ihned spojí s komiksem? Například jako Kamila Filu nebo Mirku Spáčilovou s filmem.

Nejsem si jistý. Výrazné kritické autority určitě má, mediální osobnosti také, ale jde o dvě odlišné věci. Autority mimo „scénu“ ještě asi moc známé nejsou, i když i tady se situace v posledních pár letech zlepšuje, a ti, kterým jsou novináři zpravidla zvyklí volat, když chtějí „natočit“ něco o komiksu, zase nejsou autority.

3) Má komiksová kritika v českých denících a literárních časopisech dostatek prostoru, který odpovídá počtu vydaných titulů či důležitých počínů?

Myslím, že vychází dostatečné množství recenzí, které uspokojují běžnou, každodenní konzumentskou poptávku (ve smyslu „tohle vyšlo“, „to je dobré, tohle nekupujte“), ale skutečných kritik jen málo. Opravdový kritik má překračovat dnešek, má mít svou představu vývoje a dívat se do budoucnosti. Může se mýlit, ale nesmí se bát nasazovat sám sebe.

4) Pokud chcete sami komiksovou kritiku napsat, dokážete ji také obhájit u šéfredaktora nebo editora?

Ne vždy. Měl jsem problémy „udat“ komiksový článek v roce 1998, stejně jako o čtrnáct let později.

5) V čem je česká komiksová kritika dobrá?

Ve schopnosti podávat kvalitní, profesionální výkony v prostředí, které je stále ještě do značné míry nadšenecké.

6) Co české komiksové kritice chybí?

Jazyk, metoda, koncepce. Schopnost přistupovat ke komiksu jako ke komplexnímu médiu, které v jednom významovém amalgámu mísí verbální a vizuální znaky a postupy. Zatím to v praxi vypadá tak, že se v recenzích nejprve probere narativní linie („scénář“) a pak se přejde na to „výtvarno“. Možná to souvisí s tím, že řada komiksových recenzentů a kritiků vychází z literátského prostředí. Hledání jedinečného přístupu, který bude překračovat tyto oborové hranice a bude na komiks pohlížet jako na celek tvořený vzájemně provázanými znakovými fazetami, je stále otevřenou výzvou.

7) Vyberte mezi lety 2000 a 2010 zásadní události pro vývoj české komiksové kritiky.

2000 vznik magazínu Aargh!

2006 vznik festivalu KomiksFEST!

2006 vznik webového blogu Komiksárium

Byť s výjimkou Komiksária nejde o projekty, které by bezprostředně sloužily jako kritická platforma, představují prostor pro rozvíjení a kultivaci komiksové publicistiky (Aargh!) a vzbuzují o komiks čtenářský i mediální zájem (KomiksFEST!). Obě tyto role jsou pro emancipaci komiksové kritiky zásadní.